

Motion

1984/85: 1243

Magnus Persson

Tidsfristen vid huvudförhandling i tvistemål

Förfarandet i underrätt i tvistemål kan indelas i tre stadier: anhängiggörandet av rättegång, förberedelsen och huvudförhandlingen.

Ett mål anhängiggörs genom att sökanden (*käranden*) skickar in en *ansökan om stämning* till rätten. Ansökan skall uppfylla vissa formkrav som yrkande, grunder och skriftlig bevisning. Om stämningsansökan uppfyller kraven utfärdar rätten en *stämning* som skickas till motparten (*svaranden*).

Förberedelsen syftar till att förbereda målet så att processmaterialet kan framläggas vid en enda huvudförhandling. Förberedelsen är oftast *muntlig* men kan även vara *skriftlig*. En kombination av muntlig och skriftlig förberedelse är vanlig. Muntlig förberedelse sker i form av ett sammanträde till vilket parterna kallas. Förberedelsen leds av en ensamdomare. När förberedelsen har avslutats, eventuellt efter flera sammanträden och skriftväxling, sätts målet ut till huvudförhandling. Parternas ståndpunkter är då preciserade och det är klart vilken bevisning som åberopas.

Huvudförhandlingen behärskas av principerna om muntlighet (processmaterialet skall med vissa undantag framläggas i tal), omedelbarhet (domen skall endast grundas på vad som framkommit vid huvudförhandlingen) och koncentration (huvudförhandlingen skall i regel pågå utan uppskov).

Garantier för förberedelsens effektivitet

Det finns inga uttryckliga regler i rättegångsbalken (RB) om att huvudförhandling i ordinära tvistemål skall hållas inom en viss tid.

Under förberedelsen handläggs målet av en ensamdomare. Domaren ansvarar för förberedelsens effektivitet. Domaren utfärdar kallelser och förelägganden samt beslutar om uppskov och uppdelning av handläggningen på olika frågor. I dessa frågor beslutar domaren självständigt även om han naturligtvis bör hålla sig underrättad om parternas önskemål, innan han bestämmer tid för nästa sammanträde eller beviljar anstånd med ingivandet av en inläga e. d. Domaren är alltså inte bunden av parternas önskemål – t. ex. att svaranden begär anstånd med ingivande av en inläga och käranden godtar anståndet – utan han skall självständigt ta ställning till frågan.

Om en part anser att målet onödigt uppehålls genom ett beslut som rätten fattat, t. ex. att motparten har fått anstånd med att inge en inläga, kan han överklaga beslutet (RB 49:6). Några tidsfrister för att överklaga ett sådant beslut finns inte.

Detta har medfört att det i vissa komplicerade rättsfall uppstått långa tidsfrister på grund av olika berörda parter inlagor i samband med förberedelse vid huvudförhandling.

Vi kan dagligen ta del av reportage om inblandade sakägare som ständigt återkommer med klagomål och synpunkter på nuvarande rättstillämpning. Bl. a. har de s. k. mögelprocesserna mellan enskilda husägare och byggen-treprenörer rönt berättigad uppmärksamhet på grund av de ständigt återkommande långdragna tidsfristerna i samband med förberedelser vid huvudförhandling.

Press, radio och TV, och inte minst allmänheten och berörda sakägare, ställer sig ofta frågande till dessa tidsödande förberedelsearbeten i samband med aktuell huvudförhandling.

Den nuvarande lagstiftningen synes ha vissa brister beträffande tidsfrister för att garantera samtliga berörda parter krav på rimlig tidsmarginal vid förberedelse vid huvudförhandling. Tendenser till årslånga och tidsödande förberedelser vid huvudförhandlingar tjänar inte vare sig sökanden (käranden) eller svaranden.

En översyn av nuvarande rättstillämpning borde snarast ske i syfte att återställa förtroendet för den rättsskipning som tillämpas f. n. vid landets rättsinstanser.

Hemställan

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs
att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till ändring av
rättegångsbalken i syfte att huvudförhandling i tvistemål bör
hållas inom viss, angiven tid.

Stockholm den 23 januari 1985

MAGNUS PERSSON (s)